

संदर्भग्रन्थाः-

1. काशिका, जयादित्यवामनकृता, चौखम्बाप्रकाशनम्, वाराणसी।
2. काशिका, प्रकाशव्याख्यासहिता, व्याख्या० श्रीनारायणमिश्रः, चौखम्बासंस्कृतसीरिजऑफिस, वाराणसी-1969
3. काशिका, न्सासपदमञ्जरीसहिता, जयशंकरलालत्रिपाठीकृतभावबोधिनीहिन्दीव्याख्यासंयुता, ताराबुक एजेन्सी, वाराणसी।
4. काशिका, ज्योतिष्मतीटीकासंवलिता, प्रकाशकः-रघुवीरदेवालङ्कारः राधाप्रेसकैलासनगरम्-1997

सत्र २०२३-२४ ले प्रभावी

इतिहासप्राप्तकमः

मूलपाठ्यक्रमः (Core Course)

वेदवेदांगसंक्रान्तिकृत व्याकरणविभागः

विषयः-प्राचीनव्याकरणम्

शास्त्री उपाध्याय

पूर्णाङ्काः:- 100

सैद्धान्तिक - 70

आन्तरिकमूल्यांकन- 30

राष्ट्रीय शिक्षा नीति २०२० पर आधारित पाठ्यक्रम

तृतीयसत्रम्

पञ्चमपत्रम् CC-5	पाठ्यग्रन्थः-काशिका (जयादित्यवामनकृता) चतुर्थाध्यायस्य प्रथमद्वितीयपादौ।	पूर्णाङ्काः 70+20=100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	“ङ्याप्रातिपदिकात्” (4.1.1) इत्यतः “आवट्याच्च” (4.1.75) इति यावत्	14	1
2.	“तद्धिताः” (4.1.76) इत्यतः “ढक् च मण्डूकात्” (4.1.119) इति यावत्	14	1
3.	“स्त्रीभ्योढक्” (4.1.120) इत्यतः “मनोर्जाता०” (4.1.161) इति यावत्	14	1
4.	“अपत्यं पौत्रप्रभृति०” (4.1.162) इत्यतः “पितृव्यमातुल०” (4.2.35) इति यावत्	14	1
5.	“तस्य समूहः” (4.2.91) इत्यतः “कृकणपर्णाद् भारद्वाजे” (4.2.144) इति यावत्	14	1
6.	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	30	1

षष्ठपत्रम् CC-6	पाठ्यग्रन्थः-काशिका (जयादित्यवामनकृता) चतुर्थाध्यायस्य तृतीयचतुर्थपादौ।	पूर्णाङ्काः 70+30=100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	“युष्मदस्म०” (4.3.1) इत्यतः “तदस्य सोढम्” (4.3.52) इति यावत्	14	1
2.	“तत्र भवः” (4.3.53) इत्यतः “जनपादिना०” (4.3.100) इति यावत्	14	1

3.	“तेनप्रोक्तम्” (4.3.101) इत्यतः “नोत्वद्-ध्रु” (4.3.148) इति यावत्	14	1
4.	“तालादिभ्योऽण्” (4.3.149) इत्यतः “रक्षति” (4.4.33) इति यावत्	14	1
5.	“शब्ददुर्गं करोति” (4.4.34) इत्यतः “भावे च” (4.4.144) इति यावत्	14	1
6.	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	30	1

सप्तमपत्रम् CC-7	पाठ्यग्रन्थः-भूषणसारस्य- धात्वर्थ-सुबर्थ-नञर्थ-समासशक्तिप्रकरणमात्रम्	पूर्णाङ्काः 70+20=100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	मङ्गलाचरणम् च सिद्धसाध्यनिवर्चनम्	14	1
2.	धातोः फलव्यापारवाचकता	14	1
3.	पश्यमृगो धावति, एतद्वाक्यार्थसन्दर्भविमर्शः	14	1
4.	सकर्मकाकर्मकविवेचनम्	14	1
5.	सम्बोधनान्तकृत्वोऽर्थइत्यारभ्य प्रकरणसम्पूर्तिपर्यन्तम्	14	1
6.	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	30	1

शास्त्रिपाठ्यक्रमः

मूलपाठ्यक्रमः (Core Course)

वेदवेदांगसंकायान्तर्गतः व्याकरणविभागः

विषयः-प्राचीनव्याकरणम्

शास्त्रि 3/1/2021

पूर्णाङ्काः- 100

सैद्धान्तिक - 70

आन्तरिकमूल्यांकन- 30

चतुर्थसत्रम्

अष्टमपत्रम् CC-8	पाठ्यग्रन्थः-काशिका (जयादित्यवामनकृता) पञ्चमाध्यायस्य प्रथमद्वितीयपादौ।	पूर्णाङ्काः 70+20=100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	“प्राक् क्रोताच्छः” (5.1.1) इत्यतः “पात्रात् ष्टन्” (5.1.45) इति यावत्	14	1
2.	“तदस्मिन् वृद्ध्याय0” (5.1.46) इत्यतः “तस्य च दक्षिण0” (5.1.94) इति यावत्	14	1
3.	“तत्र च दीयते0” (5.1.95) इत्यतः “ब्रह्मणस्त्वः” (5.1.135) इति यावत्	14	1

	“धान्यानां भवने०” (5.2.1) इत्यतः “उभादुदात्तो०” (5.2.44) इति यावत्	14	1
5.	“तदस्मिन्नधिक०” (5.2.45) इत्यतः “अहंशुभमोर्युस्” (5.2.140) इति यावत्	14	1
6.	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	30	1

नवमपत्रम् CC-9	पाठ्यग्रन्थः-काशिका (जयादित्यवामनकृता) पञ्चमाध्यायस्य तृतीयचतुर्थपादौ।	पूर्णाङ्काः 70+20=100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	“प्राग्विशोविभक्तिः” (5.3.1) इत्यतः “विभाषावरस्य” (5.3.41) इति यावत्	14	1
2.	“संख्यायाविधार्थे धा” (5.3.42) इत्यतः “एकाच्चप्राचाम्” (5.3.94) इति यावत्	14	1
3.	“अवक्षेपणे कन्” (5.3.93) इत्यतः “विभाषाबहोर्धा०” (5.4.20) इति यावत्	14	1
4.	“तत्प्रकृतवचनेमयट्” (5.4.21) इत्यतः “मद्रात् परिवापणे” (5.4.67) इति यावत्	14	1
5.	“समासान्ताः” (5.4.68) इत्यतः “निष्प्रवाणिश्च” (5.4.160) इति यावत्	14	1
6.	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	30	1

दशमपत्रम् CC-10	पाठ्यग्रन्थः-भूषणसारस्य- धात्वर्थ-सुबर्थ-नजर्थ-समासशक्तिप्रकरणमात्रम्	पूर्णाङ्काः 70+20=100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	सुबर्थनिर्णयः	14	1
2.	नजर्थनिर्णयः	14	1
3.	समासभेदाः, समासशक्तिसाधनञ्च	14	1
4.	समासशक्तिभेदाः, (जहदजहद्वृत्तिः)	14	1
5.	अषष्ठ्यर्थबहुब्रीहौ इत्यतः प्रकरणसमाप्तियावत्	14	1
6.	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	30	1

शास्त्रपाठ्यक्रमः

मूलपाठ्यक्रमः (Core Course)

वेदवेदांगसंकायान्तर्गतः व्याकरणविभागः

विषयः-प्राचीनव्याकरणम्

शास्त्री प्रो. ६६ / सम्मान / सनातन

पूर्णाङ्काः:- 100

सैद्धान्तिक - 70

राष्ट्रीय शिक्षा नीति २०२० पर आधारित पाठ्यक्रम/सत्र २०२३-२४
मे प्रभावी
पञ्चमसत्रम्

आन्तरिकमूल्यांकन- 30

एकादशपत्रम् CC-11	पाठ्यग्रन्थः-काशिका (जयादित्यवामनकृता) षष्ठोऽध्यायस्य	पूर्णाङ्कः 70+30=100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	"एकाचो द्वे प्रथमस्य" (6.1.1) इत्यतः "नाऽप्रेडित0" (6.1.96) इति यावत्	14	1
2.	"अकः सवर्णेदीर्घः" (6.1.97) इत्यतः "समासस्य" (6.1.217) इति यावत्	14	1
3.	"बहुव्रीहौ प्रकृत्या0" (6.2.1) इत्यतः "व्यवायिनो0" (6.2.166) इति यावत्	14	1
4.	"मुखंस्वाङ्गम्" (6.2.167) इत्यतः "सम्प्रसारणस्य" (6.3.138) इति यावत्	14	1
5.	"अङ्गस्य" (6.4.1) इत्यतः "ऋत्व्यवास्त्य0" (6.4.175) इति यावत्	14	1
6.	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	30	1
द्वादशपत्रम् CC-12	पाठ्यग्रन्थः-काशिका (जयादित्यवामनकृता) सप्तमोऽध्यायस्य	पूर्णाङ्काः 70+30=100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	"युवोरनाकौ" (7.1.1) इत्यतः "गोः पादान्ते" (7.1.57) इति यावत्	14	1
2.	"इदितोनुम्धातोः" (7.1.58) इत्यतः "ग्रसितस्कभित0" (7.2.34) इति यावत्	14	1
3.	"आर्धधातुकस्येड्0" (7.2.35) इत्यतः "जराया जरस0" (7.2.101) इति यावत्	14	1
4.	"त्यदादीनामः" (7.2.102) इत्यतः "इसुसुक्तान्तात् कः" (7.3.51) इति यावत्	14	1
5.	"चजोः कुघिण्यतोः" (7.3.52) इत्यतः "ई च गणः" (7.4.97) इति यावत्	14	1
6.	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	30	1

शास्त्रिपाठ्यक्रमः

मूलपाठ्यक्रमः (Core Course)

वेदवेदांगसंकायान्तर्गतः व्याकरणविभागः

विषयः-प्राचीनव्याकरणम्

शास्त्री प्रतियक्षा / सम्मान / स्नातक

२०२३-२४ शैक्षणिकी जीती २०२० पर आधारित पाठ्यक्रम / सत्र २०२३-२४
मे प्रभावी
षष्ठसत्रम्

पूर्णाङ्काः:- 100

सैद्धान्तिक - ७०

आन्तरिकमूल्यांकन- ३०

त्रयोदशपत्रम् CC-13	पाठ्यग्रन्थः-काशिका (जयादित्यवामनकृता) अष्टमाध्यायस्य प्रथमद्वितीयपादौ।	पूर्णाङ्काः: ७०+३०=100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	"सर्वस्य द्वे" (8.1.1) इत्यतः "तिङो गोत्रादीनि०" (8.1.27) इति यावत्	14	1
2.	"तिङङतिङः" (8.1.28) इत्यतः "चादिषु च" (8.1.58) इति यावत्	14	1
3.	"चवायोगेप्रथमा" (8.1.59) इत्यतः "राजन्वान् सौराज्ये" (8.2.14) इति यावत्	14	1
4.	"छन्दसीरः" (8.2.15) इत्यतः "निर्वाणोऽवाते" (8.2.50) इति यावत्	14	1
5.	"शुषः कः" (8.2.51) इत्यतः "तयोर्वावचिसंहितायाम्" (8.2.108) इति यावत्	14	1
6.	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	30	1

चतुर्थदशपत्रम् CC-14	पाठ्यग्रन्थः-काशिका (जयादित्यवामनकृता) अष्टमाध्यायस्य तृतीयचतुर्थपादौ।	पूर्णाङ्काः: ७०+३०=100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	"मतुवसो०" (8.3.1) इत्यतः "नपरे नः" (8.3.27) इति यावत्	14	1
2.	"ङ्णोः कुक्कुक्षरि" (8.3.28) इत्यतः "इडाया वा" (8.3.54) इति यावत्	14	1
3.	"अपदान्तस्य मूर्धन्यः" (8.3.55) इत्यतः "विभाषेटः" (8.3.79) इति यावत्	14	1
4.	"समासेऽङ्गुले०" (8.3.80) इत्यतः "निव्यभिभ्यो०" (8.3.119) इति यावत्	14	1
5.	"रषाभ्यांनो णः०" (8.4.1) इत्यतः "अ अ" (8.4.67) इति यावत्	14	1
6.	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	30	1

उत्तराखण्ड-संस्कृत-विश्वविद्यालयः, हरिद्वारम्
शास्त्रिपाठ्यक्रमः

स्वशास्त्रसम्बद्ध-वैकल्पिक-पाठ्यक्रमः

विषयः-प्राचीनव्याकरणम्

शास्त्री प्रतिष्ठा/सम्मान/स्नातक

राष्ट्रीय शिक्षा नीति २०२० पर आधारित पाठ्यक्रम/सत्र २०२३-२४ ले
प्रभावी
पञ्चमसत्रम्

पूर्णाङ्काः-100
सैद्धान्तिकाः-70
आन्तरिकमूल्यांकनम्-30

DSC-1	सन्धिपरिज्ञानम्	पूर्णाङ्काः 70+30	क्रेडिट 06
इकाई (भागः)	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	प्रमुखसंज्ञापरिचयः	14	1
2	अच्सन्धिपरिज्ञानम् (यण्-अयादि-गुण-वृद्धि-दीर्घसन्धिज्ञानम्)	14	1
3	अच्सन्धिपरिज्ञानम् (पूर्वोक्तावशिष्टसन्धिपरिज्ञानम्)	14	
4	हल्सन्धिपरिज्ञानम्	14	1
5	विसर्गसन्धिपरिज्ञानम्, स्वादिसन्धिपरिज्ञानम्	14	1
6	अनुशिक्षणम् (Tutorial) आन्तरिक मूल्यांकनम्	30	1

DSC-2	विभक्तिपरिज्ञानम्	पूर्णाङ्काः 70+30	क्रेडिट 06
इकाई (भागः)	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	प्रथमाद्वितीयाविभक्तिज्ञानम्	14	1
2	तृतीयाविभक्तिज्ञानम्	14	1
3	चतुर्थीविभक्तिज्ञानम्	14	1
4	पञ्चमीविभक्तिज्ञानम्	14	1
5	षष्ठीविभक्तिज्ञानम्, सप्तमीविभक्तिज्ञानम्	14	1
6	अनुशिक्षणम् (Tutorial) आन्तरिक मूल्यांकनम्	30	1

सहायक ग्रन्थाः :-

1. लघुसिद्धान्तकौमुदी ।
2. मध्यसिद्धान्तकौमुदी ।
3. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी ।
4. प्रथमावृत्तिः ।
5. काशिका ।

उत्तराखण्ड-संस्कृत-विश्वविद्यालयः, हरिद्वारम्

शास्त्रिपाठ्यक्रमः

स्वशास्त्रसम्बद्ध-वैकल्पिक-पाठ्यक्रमः

विषयः-प्राचीनव्याकरणम्

शास्त्री प्रोफेसर/सम्मान/सनातन

पूर्णाङ्काः-100

सैद्धान्तिकाः-70

राष्ट्रीय शिक्षा नीति २०२० पर आधारित पाठ्यक्रम/मार्ग २०२३-२४ से प्रभावी आन्तरिकमूल्यांकनम्-30

षष्ठसत्रम्

DSC-3	समासपरिज्ञानम्	पूर्णाङ्काः 70+30	क्रेडिट 06
इकाई (भागः)	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	केवलसमाससहित-अव्ययीभावसमासपरिज्ञानम्	14	1
2	तत्पुरुषसमासपरिज्ञानम् (कर्मधारणद्विगुसहितम्)	14	1
3	बहुव्रीहिसमासपरिज्ञानम्	14	1
4	द्वन्द्वसमासपरिज्ञानम् एकशेषादिपरिज्ञानम्	14	1
5	समासाश्रयविधिः	14	1
6	अनुशिक्षणम् (Tutorial) आन्तरिक मूल्यांकनम्	30	1

DSC-4	प्रमुखप्रत्ययपरिचयः	पूर्णाङ्काः 70+30	क्रेडिट 06
इकाई (भागः)	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	प्रमुखस्त्रीप्रत्ययरिज्ञानम्	14	1
2	मत्वर्थीयप्रत्ययाः भावार्थप्रत्ययाश्च	14	1
3	कृत्यसंज्ञकप्रत्ययाः ण्वुल्-तृच्-निष्ठा-शतृ शानच्-क्त्वा-तुमुन्-ण्मुल्-प्रत्ययाः	14	1
4	प्रमुखप्रातिपदिकानां त्रिषु लिङ्गेषु सुबन्तरूपपरिज्ञानम्	14	1
5	प्रमुखाणां धातूनां दशसु लकारेषु रूपपरिज्ञानम्	14	1
6	अनुशिक्षणम् (Tutorial) आन्तरिक मूल्यांकनम्	30	1

सहायक ग्रन्थाः :-

1. लघुसिद्धान्तकौमुदी।
2. मध्यसिद्धान्तकौमुदी।
3. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी।
4. प्रथमावृत्तिः।
5. काशिका।